

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA IŠVADA,
pateikta 2020 m. birželio 25 d.¹

Byla C-510/19

Openbaar Ministerie,

YU,

ZV

prieš

AZ

(*Hof van beroep te Brussel* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Policijos ir teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Europos arešto orderis – Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR – 6 straipsnio 2 dalis – Sąvoka „vykdančioji teisminė institucija“ – 27 straipsnio 3 dalies g punktas ir 4 dalis – Papildomas prašymas duoti sutikimą, patenkintas vykdančiosios valstybės narės prokuratūros“

1. Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs dėl sąvokos „teisminė institucija“, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR² 6 straipsnio 1 dalį, ir patikslinęs sąlygas, kurias turi atitikti Europos arešto orderį *išduodanti* institucija³.

2. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismui suteikia progą išaiškinti tą pačią sąvoką, tačiau dabar atsižvelgiant į Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį, siejamą su jo 27 straipsniu. To prašo Belgijos teismas; iš esmės jis klausia, ar Nyderlandų prokuratūra gali būti laikoma „teismine institucija“, *duodancia sutikimą* išplėsti ankstesniame jau įvykdytame Europos arešto orderyje nurodytas nusikalstamas veikas.

I. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė. Pagrindų sprendimas 2002/584

3. 5, 6 ir 8 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(5) Sąjungos siekis tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve reikalauja panaikinti ekstradiciją tarp valstybių narių ir pakeisti ją perdavimo sistema tarp teisminių institucijų. Be to, pradėjus taikyti naują nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistemą vykstant baudžiamuosius nuosprendžius ar

¹ Originalo kalba: ispanų.

² 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34) su pakeitimais, padarytais 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24); toliau – Pagrindų sprendimas.

³ Pavyzdžiui, žr. 2019 m. gruodžio 12 d. Sprendimą *Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg ir Openbaar Ministerie (Liono ir Tūro prokurorai)* (C-566/19 PPU ir C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077; toliau – Sprendimas *Liono ir Tūro prokurorai*) ir jame nurodytą jurisprudenciją.

traukiant baudžiamojon atsakomybén, galima panaikinti dabartinés ekstradicijos tvarkos sudétingumą ir jai būdingas vilkinimo tendencijas. Tradiciniai iki šiol egzistavę valstybių narių bendradarbiavimo santykiai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje turėtų būti pakeisti teismo sprendimų baudžiamosiose bylose laisvo judėjimo sistema, taikoma ir ikiteisminiams [tarpiniams], ir galutiniams sprendimams.

- (6) Šiame pagrindų sprendime numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti abipusio pripažinimo principą, kurį Europos Vadovų Taryba pavadino teismo bendradarbiavimo „kertiniu akmeniu“.

<...>

- (8) Sprendimams dėl Europos arešto orderio vykdymo turi būti taikoma pakankama kontrolė, o tai reiškia, kad valstybės narės, kurioje prašomas perduoti asmuo buvo areštuotas [suimtas], teisminė institucija turi priimti sprendimą dėl jo (jos) perdavimo.“

4. 1 straipsnyje „Europos arešto orderio apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti“ įtvirtinta:

„1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda [priima] valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų [suimtų] ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybén arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę [vykdyti baudžiamąjį persekiojimą arba laisvės atėmimo bausmę], arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnyje.“

5. 6 straipsnyje „Kompetentingų teisminių institucijų nustatymas“ nustatyta:

„1. Išduodančioji teisminė institucija – tai išduodančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga išduoti Europos arešto orderį.

2. Vykdančioji teisminė institucija - tai vykdančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga vykdyti Europos arešto orderį.

3. Kiekviena valstybė narė Tarybos Generaliniam sekretoriui praneša [apie] kompetentingą pagal jos teisę teisminę instituciją.“

6. 14 straipsnyje „Prašomo perduoti asmens apklausa“ numatyta:

„Kai areštuotasis [suimtas] asmuo nesutinka būti perduotas, kaip nurodyta 13 straipsnyje, jis turi teisę būti išklaustas vykdančiosios teisminės institucijos pagal vykdančiosios valstybės narės įstatymus.“

7. 15 straipsnyje „Perdavimo sprendimas“ nustatyta:

„1. Vykdančioji teisminė institucija, laikydamosi šiame pamatiniame sprendime nustatytų terminų ir sąlygų, nusprendžia, ar asmuo turi būti perduotas.

<...>“

8. 19 straipsnyje „Asmens išklausymas iki sprendimo priėmimo“ įtvirtinta:

„1. Teisminė institucija prašomą perduoti asmenį išklauso kartu su jam padedančiu asmeniu, paskirtu pagal prašančio perduoti teismo valstybės narės įstatymus.

2. Prašomas perduoti asmuo išklausomas pagal vykdančiosios valstybės įstatymus, laikantis išduodančiosios ir vykdančiosios teisminių institucijų abipusio susitarimo nustatytų sąlygų.

3. Kompetentinga vykdančioji teisminė institucija, siekdama užtikrinti tinkamą šio straipsnio ir nustatytų reikalavimų taikymą, gali paskirti kurią nors kitą savo valstybės narės teisminę instituciją dalyvauti prašomo perduoti asmens išklausyme.“

9. 27 straipsnyje „Galimas patraukimas baudžiamojon atsakomybėn [baudžiamasis persekiojimas] už kitas nusikalstamas veikas“ numatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė Tarybos Generaliniam sekretoriatui gali pranešti, kad jos santykiuose su kitomis valstybėmis narėmis, kurios yra padariusios tokį pat pranešimą, leidimas patraukti baudžiamojon atsakomybėn [vykdyti asmens baudžiamąjį persekiojimą], nuteisimui ar įkalinimui [nuteisti ar įkalinėti], siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę ar sprendimą dėl įkalinimo už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą[,] dėl kurios asmuo yra perduotas, įvykdytą prieš jo perdavimą, yra laikomas duotu, jei kuriuo nors konkrečiu atveju vykdančioji teisminė institucija savo sprendime dėl perdavimo nenurodo kitaip.

2. Išskyrus atvejus, minėtus šio straipsnio 1 ir 3 dalyse, perduotam asmeniui negali būti iškelta baudžiamoji atsakomybė [negalima vykdyti perduoto asmens baudžiamąjo persekiojimo], jis negali būti nuteistas ir jam negali būti atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą nusikalstamą veiką, dėl kurios jis yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą.

3. Šio straipsnio 2 dalis netaikoma šiais atvejais:

<...>

g) kai asmenį perdavusi vykdančioji teisminė institucija duoda savo sutikimą pagal šio straipsnio 4 dalį.

4. Prašymas duoti sutikimą pateikiamas vykdančiajai teisminei institucijai kartu pateikiant 8 straipsnio 1 dalyje minėtą informaciją ir jos vertimą, kaip nurodyta 8 straipsnio 2 dalyje. Sutikimas duodamas, kai dėl tos pačios nusikalstamos veikos, dėl kurios prašoma sutikimo, taikomas perdavimas pagal šio pamatinio [pagrindų] sprendimo nuostatas. Sutikimą atsisakoma duoti tik dėl 3 straipsnyje minėtų priežasčių, o kitais atvejais gali būti atsisakyta jį duoti tik dėl 4 straipsnyje nurodytų priežasčių. Sprendimas priimamas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo prašymo gavimo.

<...>“

B. Nacionalinė teisė

*1. Belgijos teisė. Įstatymas dėl Europos arešto orderio*⁴

10. 37 straipsnyje nustatyta:

„1. Negalima vykdyti asmens, kuris buvo perduotas pagal Belgijos teisminės institucijos išduotą Europos arešto orderį, baudžiamojo persekiojimo, jo nuteisti ir atimti jo laisvės dėl nusikalstamos veikos, padarytos prieš jį perduodant ir nesusijusios su veika, dėl kurios jis perduotas.

2. 1 dalis netaikoma šiais atvejais:

<...>

Jeigu 1 dalyje nenumatytais atvejais ikiteisminio tyrimo teisėjas, prokuroras ar teismas konkrečiu atveju nori vykdyti perduoto asmens baudžiamąjį persekiojimą, jį nuteisti ar atimti jo laisvę dėl nusikalstamos veikos, padarytos prieš jį perduodant ir nesusijusios su veika, dėl kurios jis perduotas, jis turi vykdančiajai teisminei institucijai pateikti prašymą duoti sutikimą, taip pat 2 straipsnio 4 dalyje nurodytą informaciją ir prireikus vertimą.“

2. Nyderlandų teisė

*a) 2004 m. balandžio 29 d. Įstatymas dėl Pagrindų sprendimo perkėlimo į nacionalinę teisę*⁵

11. 14 straipsnyje nustatyta:

„1. Prašomą perduoti asmenį leidžiama perduoti tik jeigu nebus vykdomas jo baudžiamasis persekiojimas, jis nebus baudžiamas arba kitaip nebus apribota jo asmeninė laisvė dėl nusikalstamų veikų, padarytų prieš jį perduodant ir nesusijusių su veikomis, dėl kurių jis buvo perduotas, išskyrus kai:

<...>

f) dėl to buvo kreiptasi į prokurorą, kad jis duotų išankstinį sutikimą, ir pastarasis jį davė.

<...>

3. Išduodančiosios teisminės institucijos prašymu prokuroras, vadovaudamasis perduotu Europos arešto orderiu su pridėtu vertimu, duoda 1 dalies f punkte <...> nurodytą sutikimą dėl nusikalstamų veikų, dėl kurių būtų galima leisti vykdyti perdavimą pagal šį įstatymą <...>“

12. 35 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Priėmus sprendimą visiškai arba iš dalies sutikti vykdyti perdavimą, prašomas perduoti asmuo perduodamas kuo greičiau. Prokuroras, suderinęs su išduodančiąja teismine institucija, nustato perdavimo laiką ir vietą.“

4 2003 m. gruodžio 19 d. Wet betreffende het Europees aanhoudingsbevel (Belgisch Staatsblad, 2003 m. gruodžio 22 d., p. 60075).

5 Wet van 29 april 2004 tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende det Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Stb. 2004, Nr. 195; toliau – Olw). 2019 m. liepos 13 d. jis buvo iš dalies pakeistas.

13. Iki 2019 m. liepos 13 d. galiojusios redakcijos 44 straipsnyje nustatyta:

„Prokuroras gali veikti kaip išduodančioji teisminė institucija.“

14. Nuo 2019 m. liepos 13 d. galiojančios redakcijos 44 straipsnis suformuluotas taip:

„Įgaliotas teisėjas [*rechter-commissaris*] gali veikti kaip išduodančioji teisminė institucija.“

b) *Teismų sistemos įstatymas*⁶

15. Pagal 127 straipsnį teisingumo ir saugumo ministras gali duoti bendrų ir konkrečių nurodymų dėl prokuratūros funkcijų ir įgaliojimų vykdymo.

II. Faktinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

16. *Rechtbank van eerste aanleg te Leuven* (Leveno pirmosios instancijos teismas, Belgija) ikiteisminio tyrimo teisėjas 2017 m. rugsėjo 26 d. išdavė Europos arešto orderį dėl Belgijos piliečio AZ, kad būtų vykdomas baudžiamasis persekiojimas dėl 2017 m. Belgijoje įvykdytų nusikaltimų – dokumentų klastojimo ir sukčiavimo.

17. Vykdamas šį Europos arešto orderį AZ buvo suimtas Nyderlanduose ir *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės teismas, Nyderlandai) sprendimu 2017 m. gruodžio 13 d. perduotas Belgijos institucijoms.

18. 2018 m. sausio 26 d. tas pats Leveno ikiteisminio tyrimo teisėjas išdavė (antrą) Europos arešto orderį, kuriame prašyta perduoti AZ dėl nusikaltimų (dokumentų klastojimo ir sukčiavimo), nesusijusių su nurodytais pirmajame orderyje.

19. 2018 m. vasario 13 d. *Arrondissementsparket Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės prokuratūra, Nyderlandai) *officier van Justitie* (prokuroras) davė sutikimą vykdyti AZ baudžiamąjį persekiojimą dėl visų abiejuose Europos arešto orderiuose nurodytų nusikalstamų veikų.

20. Galiausiai AZ buvo nuteistas trejų metų laisvės atėmimo bausme.

21. Apkaltinamąjį nuosprendį AZ apskundė *Hof van beroep te Brussel* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija); jis neigia, kad Nyderlandų prokuratūrą galima laikyti „teismine institucija“, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį, 27 straipsnio 3 dalies g punktą ir 4 dalį.

22. Šiomis aplinkybėmis *Hof van beroep te Brussel* (Briuselio apeliacinis teismas) pateikė Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1.1. Ar sąvoka „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį, yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka?

1.2. Jeigu į 1.1 klausimą būtų atsakyta teigiamai, pagal kokius kriterijus galima nustatyti, ar vykdančiosios valstybės narės institucija yra tokia teisminė institucija, o jos vykdomas Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas?

6 1827 m. balandžio 18 d. Wet op de Rechterlijke Organisatie (Teismų sistemos įstatymas; toliau – Wet RO).

1.3. Jeigu į 1.1 klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar Nyderlandų prokuratūra, tiksliau sakant *Officier van Justitie* (prokuroras), patenka į sąvokos „teisminė institucija“ taikymo sritį, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį, o šios institucijos vykdomas Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas?

1.4. Jeigu į 1.3 klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar leidžiama, kad teisminė institucija, tiksliau sakant *Overleveringskamer te Amsterdam* (Amsterdamo perdavimo kolegija), patikrintų pirminį perdavimą pagal Pagrindų sprendimo 15 straipsnį, užtikrindama, be kita ko, asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, teisę būti išklausytam ir teisę kreiptis į teismą teisminės gynybos, kai už tolesnį perdavimą pagal Pagrindų sprendimo 27 straipsnį yra atsakinga kita institucija, t. y. prokuratūra, neužtikrinanti asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, teisės būti išklausytam ir kreiptis į teismą teisminės gynybos, o dėl to be pateisinamos priežasties atsiranda akivaizdus nenuoseklumas tarp Pagrindų sprendimo nuostatų?

1.5. Jeigu į 1.3 ir 1.4 klausimus būtų atsakyta teigiamai, ar Pagrindų sprendimo 14, 19 ir 27 straipsnius reikia aiškinti taip, kad prokuratūra, veikianti kaip vykdančioji teisminė institucija, ypač turi užtikrinti asmens, dėl kurio išduotas Europos Sąjungos arešto orderis, teisę būti išklausytam ir kreiptis į teismą prieš išduodama sutikimą dėl asmens baudžiamojo persekiojimo, nuteisimo arba suėmimo, kiek tai susiję su laisvės atėmimo bausmės arba sprendimo dėl įkalinimo dėl nusikalstamos veikos, kuri buvo padaryta iki jo perdavimo pagal Europos arešto orderį ir kurios perdavimo prašymas neapima?

2. Ar *Amsterdamo Arrondissementsparket* (Amsterdamo apylinkės prokuratūra) prokuroras, įgyvendinantis [Olw] 14 straipsnį, yra vykdančioji teisminė institucija, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį, kuri perdavė ieškomą asmenį ir kuri gali duoti sutikimą, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punktą ir 4 dalį?“

III. Procesas Teisingumo Teisme

23. Teisingumo Teismas prašymą priimti prejudicinį sprendimą gavo 2019 m. liepos 4 d.

24. Rašytines pastabas pateikė AZ, *Openbaar Ministerie*, Vokietijos, Ispanijos, Vengrijos ir Nyderlandų vyriausybės, taip pat Komisija.

25. Nuspręsta, kad teismo posėdžio rengti nereikia.

IV. Analizė

A. Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumom

26. Vokietijos vyriausybė abejoja dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą tinkamumo (nors oficialiai neprieštarauja tam, kad jis būtų pripažintas priimtiniu), nes, jos nuomone, pateikti klausimai yra nereikšmingi siekiant priimti sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje baudžiamojoje byloje.

27. Šie klausimai veikia susiję su Nyderlanduose priimtais galutiniais teisės aktais (dėl AZ perdavimo ir Nyderlandų prokuroro sutikimo vykdyti AZ baudžiamąjį persekiojimą dėl nusikalstamų veikų, įvykdytų prieš jį perduodant), o ne su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame Belgijos teisme vykstančiu procesu. Šis teismas negali peržiūrėti Nyderlandų (t. y. Europos arešto orderį vykdančios valstybės) teismo priimto sprendimo dėl perdavimo.

28. Žinoma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas negali nuspręsti dėl Nyderlandų institucijų sprendimų galiojimo; tai, ar šie sprendimai galioja, turi nustatyti vykdančiosios valstybės narės (Nyderlandų) teismai pagal šios šalies nacionalinę teisę.

29. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi jurisdikciją vertinti poveikį, kurį pagal Belgijos teisę turėtų Nyderlandų institucijų sprendimai, priimti įgyvendinant Belgijos institucijų išduotą Europos arešto orderį. Kartoju, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis tuo, kad šie sprendimai galioja (tokia prielaida turi būti daroma dėl tarpusavio pasitikėjimo principo), gali įvertinti šių sprendimų poveikį pagal nacionalinę teisę.

30. Asmuo, kurio baudžiamasis persekiojimas vykdomas Belgijos teismuose, turi Pagrindų sprendimo 27 straipsnyje jam pripažįstamą teisę į tai, kad būtų „patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, nuteistas ar kad jam <...> būt[ų] atimta laisvė tik už perdavimą pagrindusią nusikalstamą veiką“, išskyrus toje nuostatoje numatytus atvejus⁷.

31. Remiantis šia prielaida Belgijoje nebūtų galima AZ nuteisti ar atimti jo laisvės dėl veikų, kurios nenumatytos Amsterdamo teismo vykdomame (pirmajame) Europos arešto orderyje, nebent Nyderlandų institucijos sutiktų išplėsti veikas taip, kad jos apimtų (antrajame) Europos arešto orderyje nurodytas veikas, kaip prašė Belgijos institucijos.

32. AZ, turėdamas šią Pagrindų sprendime pripažįstamą teisę, gali ja remtis Belgijos teismuose, turinčiuose jurisdikciją vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą, nuteisti jį ar atimti jo laisvę. Taigi jis gali remtis galbūt neteisėto vykdančiosios valstybės sprendimo, kuriuo leista išplėsti Europos arešto orderyje nurodytas nusikalstamas veikas, poveikiu pagal Belgijos teisę.

33. AZ šį sprendimą neabejotinai galėtų užginčyti Nyderlandų institucijose, kurios davė nagrinėjama sutikimą⁸, taigi pačios gali jį panaikinti. Vis dėlto, kadangi AZ jau buvo perduotas Belgijos institucijoms, įpareigojus jį užginčyti sutikimą vykdančiosios valstybės narės (Nyderlandų), iš kurios jis jau išvykęs, teisme galėtų kilti sunkumų įgyvendinti savo teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir ilgiau trukusių baudžiamasis procesas.

34. Belgijos teismai neturi nagrinėti, ar Nyderlandų institucijų sutikimas galioja; jeigu kiltų abejonų, jie gali tai įvertinti, atsižvelgdami į Sąjungos teisę ir bendradarbiaudami su Teisingumo Teismu. Kitaip tariant, jie gali nagrinėti su šiuo sutikimu susijusius klausimus, apimančius tik Pagrindų sprendimą.

35. Konkrečiai kalbant, kiek tai aktualu nagrinėjamu atveju, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali patikrinti, ar sutikimą davė „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį ir 27 straipsnį, nes, kaip nurodysiu toliau, ši sąvoka atitinka savarankišką Sąjungos teisės sąvoką.

36. Jeigu atlikus šį patikrinimą nebūtų pripažinta, kad Nyderlandų prokuroras gali veikti kaip vykdančioji teisminė institucija pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį ir 27 straipsnį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų nuspręsti dėl atitinkamų pasekmių pagal Belgijos teisę.

37. Apibendrinamas galiu pasakyti, kad jei diskusijos apsiriboja klausimu, ar Belgijos institucijų prašymu sutikimą davusi Nyderlandų institucija pagal Sąjungos teisę gali būti laikoma „teismine“ Europos arešto orderio kontekste, manau, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

⁷ 2008 m. gruodžio 1 d. Sprendimo *Leymann ir Pustovarov* (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669; toliau – Sprendimas *Leymann ir Pustovarov*) 44 punktas.

⁸ Vartodamas sąvoką „sutikimas“ paprastai darau nuorodą į sutikimą, kurį vykdančiosios valstybės institucija duoda pagal Pagrindų sprendimo 27 straipsnį, kad būtų vykdomas jau perduoto asmens baudžiamasis persekiojimas, šis asmuo būtų nuteistas ar jo laisvė būtų atimta dėl nusikalstamos veikos, įvykdytos prieš jį perduodant ir nesusijusios su perdavimą pagrindusia nusikalstama veika.

B. Dėl esmės

1. Savarankiška sąvoka „teisminė institucija“ (pirmoji prejudicinio klausimo dalis)

38. Procese dėl prejudicinio sprendimo priėmimo dalyvavę subjektai (išskyrus Vengrijos vyriausybę, kuri neišdėstė aiškios pozicijos šiuo klausimu) sutinka, kad Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta sąvoka „teisminė institucija“ yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka.

39. Be išlygų pritariu šiam argumentui. Nors Teisingumo Teismas iki šiol yra priėmęs sprendimų dėl tos sąvokos, vartojamos Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalies taikymo srityje (išduodančioji institucija), manau, kad jo argumentus galima pritaikyti aiškinant minėto straipsnio 2 dalį (vykdančioji institucija).

40. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją valstybės narės, nors remdamosi procesinės autonomijos principu gali pagal savo nacionalinę teisę paskirti „teisminę instituciją“, kompetentingą išduoti Europos arešto orderį, neturi nustatyti šios sąvokos prasmės ir apimties, „nes minėta sąvoka visoje Sąjungoje turi būti aiškinama savarankiškai ir vienodai, o tai turi būti daroma atsižvelgiant į Pagrindų sprendimo <...> 6 straipsnio 1 dalies formuluotę, kontekstą ir šiuo pagrindų sprendimu siekiamą tikslą“⁹.

41. Tie patys argumentai galioja sąvokai „teisminė institucija“, turinti kompetenciją vykdyti Europos arešto orderį ir (platesniu mastu) pagal Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punktą ir 4 dalį duoti sutikimą, nurodytą šiose nuostatose.

42. Taigi į pirmąją prejudicinio klausimo dalį reikia atsakyti teigiamai, todėl galima nagrinėti likusias klausimo dalis (jas analizuosiu kartu).

2. Prokuratūra, kaip vykdančioji institucija pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį

a) Prokuratūra, kaip išduodančioji teisminė institucija pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją

43. Teisingumo Teismas jau yra nustatęs sąlygas, kurias turi atitikti teisminė institucija, įgaliota išduoti Europos arešto orderį. Šios sąlygos nustatytos remiantis aiškinimu, grindžiamu trimis veiksniais: a) Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalies nuostatos formuluote; b) šios nuostatos kontekstu; ir c) tikslu, kurio siekiama pačiu Pagrindų sprendimu¹⁰.

44. Remdamasis tuo, kad išdėstyta, Teisingumo Teismas pripažino, kad sąvoka „teisminė institucija“ „taikoma ne tik valstybės narės teisėjams ar teismams, bet yra platesnė ir apima institucijas, kurios turi dalyvauti vykdant teisingumą atitinkamoje teisinėje sistemoje“¹¹.

45. Siekdamas patikslinti, kuriuos vykdant teisingumą dalyvaujančius subjektus verta laikyti „teismine institucija“, Teisingumo Teismas atsižvelgė į tai, kad Pagrindų sprendimas yra „teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemonė, susijusi ne tik su baudžiamąsias bylas nagrinėjančių teismų priimtų galutinių sprendimų, bet ir su valstybių narių teisminių institucijų priimtų baudžiamąjo proceso, įskaitant šio proceso stadiją, susijusią su baudžiamuoju persekiojimu, sprendimų tarpusavio pripažinimu“¹².

⁹ Sprendimo *Liono ir Tūro prokurorai* 51 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija.

¹⁰ Pavyzdžiui, žr. 2019 m. gegužės 27 d. Sprendimo *PF (Lietuvos generalinis prokuroras)* (C-509/18, EU:C:2019:457; toliau – Sprendimas *Lietuvos generalinis prokuroras*) 28 punktą.

¹¹ 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Poltorak* (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858; toliau – Sprendimas *Poltorak*) 33 punktą.

¹² 2019 m. gegužės 27 d. Sprendimo *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)* (C-508/18 ir C-82/19 PPU, EU:C:2019:456; toliau – Sprendimas *Liubeko ir Cvikau prokuratūros*) 52 punktą; pasviruoju šriftu išskirta mano.

46. Konkrečiai toliau nurodoma, kad „plačiai suprantama sąvoka „procesas“ gali apimti visą baudžiamąjį procesą, t. y. ikiteisminę stadiją, patį baudžiamosios bylos nagrinėjimą ir baudžiamojo teismo galutinio sprendimo nuteisti asmenį už padarytą nusikalstamą veiką vykdymo stadiją“¹³.

47. Kadangi Europos arešto orderiai yra priemonė, naudojama vykdant teisminį bendradarbiavimą, juos galima išduoti vykstant baudžiamiesiems procesams plačiąja prasme, taip pat baudžiamiesiems procesams, dėl kurių prokuratūros „privalo atlikti parengiamąjį darbą, kad <...> baudžiamieji teismai galėtų vykdyti teismines funkcijas“¹⁴.

48. Taigi sąvoka „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį, iš esmės apima prokuratūrą.

49. Vis dėlto, kadangi tarpusavio pasitikėjimas ir tarpusavio pripažinimas yra svarbiausi Pagrindų sprendimo sistemos aspektai¹⁵, „išduodančioji teisminė institucija turi turėti galimybę vykdančiajai teisminei institucijai pateikti patikinimą, jog, atsižvelgiant į garantijas, teikiamas pagal išduodančiosios valstybės narės teisės sistemą, vykdydama Europos arešto orderio išdavimo funkcijas ji veikia nepriklausomai“¹⁶.

50. Taigi siekiant išduoti Europos arešto orderį prokuratūra gali būti laikoma „teismine institucija“, jeigu turi nepriklausomumą užtikrinantį statusą, nors, kaip teigia Teisingumo Teismas, šis nepriklausomumas nebūtinai turi sutapti su *teismų nepriklausomumu*.

51. Šiuo požiūriu užtenka, kad „jos veiklos nuostatuose būtų nustatytos organizacinio pobūdžio taisyklės, pagal kurias, priimant sprendimą išduoti tokį arešto orderį, išduodančiajai teisminei institucijai nekiltų jokios rizikos, kad, be kita ko, gali būti duoti konkretūs vykdomosios valdžios nurodymai“¹⁷.

52. Dvi pirma nurodytas sąlygas (dalyvavimas vykdant teisingumą ir nepriklausomumas, įtvirtintas nustačius draudimą duoti konkrečius vykdomosios valdžios nurodymus) Teisingumo Teismas papildė trečia sąlyga, susijusia su procedūra, per kurią prokuratūra gali išduoti Europos arešto orderį: turi būti numatyta galimybė atlikti teisminę prokuroro išduoto Europos arešto orderio išdavimo kontrolę¹⁸.

53. Taigi vykdant teisingumą dalyvaujanti prokuratūra „išduodančiąja teismine institucija“ laikoma tik tuo atveju, jeigu turi organizacinį statusą, dėl kurio negali gauti konkrečių vykdomosios valdžios nurodymų. Būdamą tokia institucija, ji gali išduoti Europos arešto orderį, jeigu jos sprendimą galima užginčyti teisme¹⁹.

13 Ten pat, 54 punktas.

14 Ten pat, 62 punktas.

15 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Kovalkovas* (C-477/16 PPU, EU:C:2016:861; toliau – Sprendimas *Kovalkovas*) 27 punkte nustatyta, kad tarpusavio pasitikėjimas ir tarpusavio pripažinimas „leidžia sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų. Kalbant konkrečiau, tarpusavio pasitikėjimo principas, be kita ko, reikalauja, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena valstybė manytų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių“.

16 Sprendimo *Liubeko ir Cvikau prokuratūros* 74 punktas; pasviruoju šriftu išskirta mano.

17 Ten pat, 74 punktas.

18 Šis reikalavimas „nėra sąlyga, būtina tam, kad ši institucija galėtų būti pripažinta išduodančiąja teismine institucija, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo <...> 6 straipsnio 1 dalį. Toks reikalavimas nekyla iš minėtos institucijos veiklos nuostatų ar organizacinio pobūdžio taisyklių, o yra susijęs su tokio orderio išdavimo procedūra“. Sprendimo *Liono ir Tūro prokurorai* 48 punktas.

19 Būtent taip yra tuo atveju, kai išduodamas Europos arešto orderis, kurio tikslas – vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Teisingumo Teismas paneigė, kad tuo atveju, kai Europos arešto orderis išduodamas siekiant vykdyti bausmę, reikia užtikrinti, kad būtų galima atlikti teisminę prokuratūros sprendimo kontrolę. 2019 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Briuselio prokuroras)* (C-627/19 PPU, EU:C:2019:1079; toliau – Sprendimas *Briuselio prokuroras*) 39 punktas.

b) Šios jurisprudencijos taikymas prokuratūrai, kaip Europos arešto orderį vykdančiai institucijai

54. Ar iki šiol aprašytos sąlygos, susijusios su išduodančiosios institucijos pobūdžiu, taip pat taikomos prokuratūrai, siekiant laikyti ją Europos arešto orderį „vykdančia teismine institucija“?

55. AZ ir Vokietijos bei Ispanijos vyriausybės į šį klausimą atsako teigiamai, o Nyderlandų vyriausybė yra linkusi manyti, kad su nepriklausomumu ir teisminės kontrolės vykdymu susijusios sąlygos taikomos švelniau.

56. Priminsiu, kad pagal nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą:

- AZ buvo perduotas pagal Amsterdamo teismo, veikusio kaip Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalyje nurodyta „vykdančioji teisminė institucija“, sprendimą,
- vis dėlto Pagrindų sprendimo 27 straipsnyje numatytą sutikimą davė prokuroras (taip pat Amsterdamo) ir jo tinkamumas duoti tokį sutikimą nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

57. Atsižvelgdamas į šias faktines aplinkybes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai klausia, ar Nyderlandų prokuratūra gali vykdyti Europos arešto orderį, t. y. veikti kaip „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį.

58. Šis klausimas yra logiškas atsižvelgiant į prielaidą, kad „sutikimą duodanti teisminė institucija“ (Pagrindų sprendimo 27 straipsnis) sutampa su „vykdančiąja teismine institucija“ (Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalis). Jau nurodžiau, kad nagrinėjamu atveju vykdyti Europos arešto orderį leido Nyderlandų teismas, o Nyderlandų prokuratūra vėliau tik davė Belgijos institucijų prašytą sutikimą išplėsti AZ inkriminuojamas nusikalstamas veikas.

59. Taigi nagrinėjamu atveju svarbu yra ne tai, ar Nyderlandų prokuratūra apskritai turėjo „vykdančiosios teisminės institucijos“ statusą, o tai, ar pagal Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punktą ji galėjo duoti sutikimą išplėsti šias nusikalstamas veikas, už kurias baudžiama.

60. Pažodžiui aiškinant Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalies g punktą darytina išvada, kad *sutikimą* gali duoti tik Europos arešto orderį *vykdęs* subjektas. Šioje nuostatoje teisės aktų leidėjo nurodytą sutikimą duoda būtent „asmenį perdavusi vykdančioji teisminė institucija“. Manau, kad formuluotė yra aiški, todėl daugiau diskutuoti nereikia.

61. Taigi pagal Pagrindų sprendimo 27 straipsnį atsižvelgdamas į bylos aplinkybes prokuroras negalėjo duoti sutikimo išplėsti nusikalstamas veikas, dėl kurių buvo perduotas AZ. Pagal šią nuostatą sutikimą turėjo duoti Nyderlandų vykdančioji institucija (šiuo atveju – Amsterdamo teismas), kuri jau perdavė tą asmenį Belgijos institucijoms.

62. Jeigu taip yra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimas nesusijęs su konkrečiomis bylos aplinkybėmis. Apskritai nesvarbu, kokia yra prokuratūros, kaip vykdančiosios teisminės institucijos, pozicija; kadangi nagrinėjamu atveju prašomą perduoti asmenį perdavė Nyderlandų teismas, Amsterdamo prokuroras negalėjo duoti sutikimo, nurodyto Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalies g punkte.

63. *Openbaar Ministerie* (prokuratūra), priešingai, teigia, kad žvelgiant platesniu mastu, t. y. atsižvelgiant ne vien į Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalies g punkto formuluotę, valstybės narės pagal procesinės autonomijos principą „sutikimą duodančia teismine institucija“ gali paskirti „teisminę instituciją“, kuri nėra vykdančioji institucija.

64. Manau, kad remiantis minėta nuostata negalima pateikti tokio aiškinimo – jį veikiau reikėtų atmesti.

65. Žinoma, valstybės narės gali savo nuožiūra teisės aktuose nustatyti, kuri teisminė institucija yra atsakinga už Europos arešto orderio vykdymą. Vis dėlto išsprendus šį klausimą ryšys (nustatytas Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalies g punkte), kuris šią instituciją sieja su sutikimą išplėsti Europos arešto orderį duodančia institucija, negali būti nutrauktas remiantis procesinės autonomijos principu.

66. Nacionalinės teisės aktų leidėjai negali spręsti dėl Pagrindų sprendime įtvirtinto ryšio, kuriuo užtikrinamas abiejų institucijų tapatumas. Šių teisės aktų leidėjų autonomija apima vykdančiosios teisminės institucijos paskyrimą, tačiau ji nėra tokia plati, kad būtų galima nesilaikyti Pagrindų sprendimą įgyvendinančios taisyklės (vykdančioji institucija turi būti taip pat ir sutikimą duodanti institucija).

67. Be to, šis tapatumo ryšys nustatytas remiantis pagrįstomis prielaidomis:

- pirma, Europos arešto orderį jau įvykdžiusi institucija geriausiai gali įvertinti, ar reikia išplėsti šį orderį, nes turėjo progą susipažinti su jame pateikta informacija,
- antra, jeigu sutikimą duodanti institucija būtų ne Europos arešto orderį jau įvykdžiusi institucija, jos sprendimui priimti reikėtų laiko, o per šį laiką Europos arešto orderis galėtų būti panaikintas, jau susipažinus su byla. Kadangi reikėtų daugiau laiko, tikriausiai pailgėtų veikų išplėtimo procedūra, taip pat ilgiau truktų tokia perduoto asmens teisinė padėtis – paprastai, atsižvelgiant į veiksmingą naudojimąsi savo teisėmis, tai nėra įprasta²⁰.

68. Galiausiai, nors nepritariu prielaidai, kuria remiasi *Openbaar Ministerie* (prokuratūra), papildomai išnagrinėsiu jos argumentą; pradėsiu nuo sąlygų, kurios turėtų būti patenkinamos siekiant vykdyti Europos arešto orderį, ir toliau analizuosiu sąlygas, įgyvendintinas norint duoti sutikimą išplėsti nusikalstamas veikas, nurodytas jau įvykdytame Europos arešto orderyje.

c) Europos arešto orderiui vykdyti reikalingos sąlygos ir prokuratūros statusas Nyderlanduose

69. Manau, kad pirma nurodytas tris sąlygas, taikomas tam, kad prokuratūra galėtų išduoti Europos arešto orderį (t. y. dalyvavimas vykdant teisingumą, nepriklausomumas ir galimybė vykdyti teisminę kontrolę)²¹, galima taikyti ir Europos arešto orderio vykdymui.

70. Priminsiu, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog, „kalbant apie priemonę, kuri, kaip Europos arešto orderis, gali pažeisti atitinkamo asmens teisę į laisvę, įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 straipsnyje, pažymėtina, jog ši gynyba reiškia, kad [turėtų būti priimtas] sprendimas, atitinkantis veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus“²².

71. Tas pats kriterijus turi būti taikomas siekiant vykdyti Europos arešto orderį, nes įgyvendinant šį orderį taip pat gali būti atimta atitinkamo subjekto teisė į asmens laisvę. Žinoma, laisvė atimama, kai vykdamas orderį pasibaigus procesui, vykdytam dėl perduoto asmens, laisvės atėmimo bausmė skiriama iš karto. Vis dėlto ji taip pat atimama (net anksčiau) dėl to, kad vykdančioji teisminė institucija gali duoti leidimą (laikini) atimti laisvę, kol bus nuspręsta dėl perdavimo, kaip nustatyta Pagrindų sprendimo 12 straipsnyje.

20 2019 m. spalio 9 d. Sprendime *NJ (Vienos prokuroras)* (C-489/19 PPU, EU:C:2019:849) Teisingumo Teismas pripažino, kad teismas „patvirtina“ Europos arešto orderį, išduotą vykdomajai valdžiai pavaldžios prokuratūros. Vis dėlto tai nereiškia, kad kompetenciją išduoti Europos arešto orderį valstybės narės gali padalyti dviem institucijoms. Tai reiškia vien tai, kad išduodančioji institucija yra tik ta institucija, kuri „patvirtina“ prokuratūros sprendimą. Valstybės narės taip pat gali leisti institucijai, kuri nėra Europos arešto orderį vykdanči institucija, dalyvauti Pagrindų sprendimo 27 straipsnyje numatyto sutikimo išdavimo procedūroje, tačiau oficialiai sutikimą turi duoti pastaroji institucija.

21 Žr. šios išvados 43–53 punktus.

22 Sprendimo *Liubeko ir Cvikau prokuratūros* 68 punktus.

72. Kitaip nei tuo atveju, kai išduodamas Europos arešto orderis, asmens, dėl kurio išduotas orderis yra vykdomas, teisminės gynybos apsauga nėra dviejų lygių: per Europos arešto orderio vykdymo procedūrą neįgyvendinama lygiavertė nacionalinės nutarties skirti suėmimą priėmimo procedūra²³. Vis dėlto per dabartinę vieno lygio procedūrą (sprendimo dėl vykdymo priėmimo procedūrą) turi būti užtikrinama teisė į veiksmingą teisinę gynybą.

73. Taigi „vykdančioji teisminė institucija“, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį, privalo turėti galimybę šią funkciją vykdyti objektyviai ir savarankiškai. Ji negali (kaip negalėjo ir išduodančioji teisminė institucija) patirti „[rizikos], kad jos sprendimų priėmimo įgaliojimams būtų daroma, be kita ko, vykdomosios valdžios įtaka gaunant pavedimus ar nurodymus iš išorės <...> taip, kad nekiltų abejonių dėl aplinkybės, jog priimti sprendimą [vykdyti] Europos arešto orderį turi ta institucija, o ne galiausiai minėta valdžia“²⁴.

74. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vykdyti Europos arešto orderį pagal Sąjungos teisę prokuratūra gali tik tuo atveju, jeigu jai negali būti duodama vykdomosios valdžios pavedimų ar nurodymų. Nyderlanduose galimybė duoti tokių pavedimų klostantis šios bylos faktinėms aplinkybėms buvo, nes pagal *Wet RO 127* straipsnį Nyderlandų prokuratūra galėjo gauti konkrečių vykdomosios valdžios nurodymų.

75. Šiuo etapu nereikėtų tikrinti taip pat ir to, ar per Europos arešto orderio vykdymo procedūrą, už kurią atsakinga Nyderlandų prokuratūra, buvo numatyta pasinaudoti teisminės gynybos priemone, lygiaverte reikalaujamai Teisingumo Teismo, tuo atveju, kai tokia institucija galėtų išduoti Europos arešto orderius, jeigu būtų nepriklausoma nuo vykdomosios valdžios²⁵.

76. Darant tokią prielaidą tas pats reikalavimas būtų taikomas prokuratūrai vykdamai Europos arešto orderį. Prokuratūros sprendimus apskundus teisme taip pat būtų siekiama „užtikrinti, kad [Europos arešto orderio] [vykdymo] <...> reikalavimų <...> kontrolė [būtų] atliekama laikantis procedūros, kuri atitinka su veiksminga teismine gynyba susijusius reikalavimus“²⁶.

d) Sąlygos, taikomos tam, kad Nyderlandų prokuratūra galėtų duoti sutikimą išplėsti nusikalstamas veikas, nurodytas jau įvykdytame Europos arešto orderyje

77. Dėl Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punkte numatyto sutikimo manau, kad turi galioti tos pačios sąlygos kaip taikomos Europos arešto orderio vykdymui; Nyderlandų prokuratūra neatitinka antrosios iš šių sąlygų (visiškas nepriklausomumas nuo vykdomosios valdžios).

78. Taigi Nyderlandų prokuratūra taip pat negali duoti tokio sutikimo, nes nepriklausomumo sąlyga negali būti laikoma santykinė platesniu mastu, nei jau nustatyta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, susijusioje su Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalimi²⁷.

79. Taip pat negalima nepaisyti su teisminės gynybos priemone susijusio reikalavimo, taikomo tuo atveju, kai sutikimą duoda nuo vykdomosios valdžios nepriklausoma prokuratūra.

23 2016 m. birželio 1 d. Sprendimo *Bob-Dogi* (C-241/15, EU:C:2016:385) 55–57 punktai. Iš tiesų būtų galima manyti, kad Europos arešto orderio vykdymo procedūra apima trijų lygių apsaugą: dviejų lygių apsauga užtikrinama vykdamai Europos arešto orderio išdavimo procedūrą, o trečio lygio apsauga – įgyvendinant vykdymo procedūrą.

24 Sprendimo *Liubeko ir Cvikau prokuratūros* 73 punktas.

25 Sprendimo *Liono ir Tūro prokurorai* 62 punkte nustatyta: „jei pagal išduodančiosios valstybės narės teisę kompetencija išduoti Europos arešto orderį patikėta institucijai, kuri, dalyvaudama vykdamai tos valstybės narės teisingumą, vis dėlto nėra teismas, dėl sprendimo išduoti tokį arešto orderį, visų pirma dėl tokio sprendimo proporcingumo, šioje valstybėje narėje turi būti galima pasinaudoti teisminės gynybos priemone, visiškai atitinkančia veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus“.

26 Ten pat, 63 punktas.

27 Kitaip būtų iškreiptas Pagrindų sprendime įtvirtintas modelis, kaip perdavimo sistema, pagal kurią viena teisminė institucija perduoda asmeni kitai teisminei institucijai nedalyvaujant vyriausybei (išskyrus vien dalyvavimą parūpinant priemonių ir atliekant administracinius veiksmus) (2012 m. birželio 28 d. Sprendimo *West*, C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, 54 punktas).

80. Iš tiesų pateikus vykdančiajai teisminei institucijai skirtą prašymą duoti sutikimą vykdyti jau perduoto asmens baudžiamąjį persekiojimą, jį nuteisti ar atimti jo laisvę dėl nusikalstamos veikos, kuri nenurodyta Europos arešto orderyje ir dėl kurios asmuo perduotas, išduodančioji teisminė institucija išduoda materialiniu požiūriu *naują* Europos arešto orderį.

81. Šio sutikimo prašoma dėl „kitos nusikalstamos veikos“ (t. y. nusikalstamos veikos, nenurodytos (nesvarbu, dėl kokios priežasties) Europos arešto orderyje, pagal kurį prašomas perduoti asmuo buvo perduotas), todėl sutikimas oficialiai gali būti duotas vykdant procedūrą, lygiavertę tai, kurią atlikus įvykdytas tas Europos arešto orderis.

82. Šiomis aplinkybėmis sutikimą iš tiesų leidžiama duoti tada, kai tam asmeniui inkriminuojamos nusikalstamos veikos buvo išplėstos (materialiniu požiūriu)²⁸. Taigi logiška, kad norėdama duoti sutikimą prokuratūra turi atitikti tas pačias sąlygas, kurias būtų turėjusi atitikti pagal pirminį Europos arešto orderį, įskaitant galimybę užginčyti jos sprendimą²⁹.

83. Taigi, nors Nyderlandų prokuratūra dalyvauja vykdant teisingumą ir jos sprendimai gali būti pateikiami teisminei kontrolei atlikti, dėl rizikos, kad vykdomoji valdžia gali duoti jai konkrečių pavedimų ar nurodymų, jos negalima laikyti „teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį, ir ji negali duoti šio sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punkte nurodyto sutikimo.

3. Teisė būti išklaustam per Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punkte numatytą sutikimo davimo procedūrą

84. Atsižvelgiant į mano siūlomą atsakymą į pirmesnius klausimus, atsakyti į šį klausimą nereikia. Vis dėlto siekdamas išsamumo taip pat pateiksiu savo poziciją dėl paskutinės problemos, iškeltos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo.

85. *Openbaar Ministerie* (prokuratūra) ir Nyderlandų vyriausybė teigia, kad Pagrindų sprendime nepripažįstama jau perduoto asmens teisė būti vykdančiosios institucijos išklaustam prieš jai nusprendžiant, ar duoti sutikimą išplėsti nusikalstamas veikas, dėl kurių tą asmenį bus galima teisti.

86. Pagrindų sprendimo 14 straipsnyje numatyta „asm[ens] [kuris] nesutinka būti perduotas“, teisė būti išklaustam; šiuo tikslu 19 straipsnyje nustatyta išklausymo procedūra. Vis dėlto nėra jokios nuostatos dėl jau perduoto asmens pritarimo prašymui išplėsti nusikalstamas veikas. Kadangi šis prašymas skirtas vykdančiajai teisminei institucijai, būtų galima manyti, kad reikia tik šios institucijos sutikimo.

87. Manau, kad dėl to, jog Pagrindų sprendime šis klausimas nereglamentuojamas, negalima iš perduoto asmens atimti teisę būti išklaustam (ji yra teisės į gynybą, susijusios su teise gauti veiksmingą teisinę gynybą, dalis) prieš išplečiant pirminiame Europos arešto orderyje nurodytas nusikalstamas veikas.

88. Jeigu būtų pritarta šiam išplėtimui, dėl jo būtų galima vykdyti atitinkamo asmens baudžiamąjį persekiojimą, jį nuteisti ar atimti jo laisvę dėl nusikalstamos veikos, nesusijusios su ta, dėl kurios jis anksčiau galėjo naudotis gynybos priemonėmis. Taigi nuo to, kaip bus išspręstas ginčas dėl šių klausimų, priklausys nusikalstamų veikų, dėl kurių tas asmuo galiausiai gali būti nuteistas, apibrėžimas, todėl akivaizdu, kad reikia užtikrinti jo teisę į veiksmingą teisinę gynybą.

²⁸ Šio prašymo nereikia painioti su prašymu, leidžiančiu padaryti vien aprašomojo pobūdžio ar papildomus nusikalstamų veikų, aprašytų jau įvykdytame Europos arešto orderyje, pakeitimus. Teisingumo Teismas pripažįsta, kad galima daryti pakeitimus, kuriais nepakeičiamas pirminės nusikalstamos veikos pobūdis ir kurie nelemia nevykdymo pagrindų atsiradimo (Sprendimo *Leymann ir Pustovarov* 57 punktas).

²⁹ Nyderlandų vyriausybė nurodė, kad ši teisminės gynybos priemonė nacionalinėje teisėje yra numatyta, nors AZ ja nepasinaudojo.

89. Nematau priežasčių, dėl kurių šią teisę į gynybą būtų galima panaikinti per antrąją procedūrą; kartoju, šios procedūros pasekmės gali būti tokios pat nepalankios ar dar nepalankesnės nei pirmosios procedūros (t. y. procedūros, dėl kurios išduotas pirminis Europos arešto orderis).

90. Vykdamas nusikalstamų veikų išplėtimo procedūrą teisės į gynybą būtų galima paisyti taikant vieną iš šių taisyklių:

- susitarti išklausti asmenį per Pagrindų sprendimo 27 straipsnyje numatytą procedūrą, kaip siūlo Vokietijos vyriausybė, arba
- suteikti galimybę jau perduotam asmeniui išduodančiojoje institucijoje prieštarauti tokiam išplėtimui; tai būtų išankstinė procedūra, vykdoma šiai institucijai siekiant išsiųsti prašymą vykdančiajai institucijai.

C. Teisingumo Teismo sprendimo galiojimo apribojimas laiko atžvilgiu

91. *Openbaar Ministerie* (prokuratūra) prašė, kad tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, jog ji negali būti laikoma „teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį, sprendimas, kuriuo būtų baigtas šis procesas dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, įsigaliojūt ne iš karto.

92. Teisingumo Teismas tik išimtiniais atvejais ir taikydamas bendrąjį teisinio saugumo principą, kuris yra Sąjungos teisės sistemos dalis, gali apriboti visų suinteresuotųjų asmenų galimybę remtis jo išaiškinta norma ginčijant sąžiningumu grindžiamus teisinius santykius. Tam, kad būtų galima leisti taikyti tokį apribojimą, suinteresuotieji asmenys turi būti sąžiningi ir turi kilti rizika patirti didelių sunkumų³⁰.

93. Darytina išvada, kad Nyderlandų institucijos yra sąžiningos; jos nevengė laiku suderinti savo teisės aktų su Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalies. Vis dėlto rizika patirti didelių sunkumų nekyla: nėra priežasčių, dėl kurios tokių sunkumų galėtų kilti šioje išvadoje siūlomą Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalies aiškinimą taikant iš karto; be to, *Openbaar Ministerie* (prokuratūra) tokių sunkumų taip pat tiksliai nenurodė.

V. Išvada

94. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui pateikti *Hof van beroep te Brussel* (Bruuselio apeliacinis teismas, Belgija) šį atsakymą:

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 6 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad sąvoka „vykdančioji teisminė institucija“, kaip savarankiška Sąjungos teisės sąvoka, neapima valstybės narės prokuratūros, patiriančios riziką iš vykdomosios valdžios tiesiogiai ar netiesiogiai gauti konkrečių pavedimų ar nurodymų.

Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 27 straipsnio 3 dalies g punktas ir 4 dalis turi būti aiškinami taip, kad valstybės narės prokuratūra, patirianti riziką iš vykdomosios valdžios tiesiogiai ar netiesiogiai gauti konkrečių pavedimų ar nurodymų, negali duoti toje nuostatoje nurodyto sutikimo.

³⁰ Sprendimo *Kovalkovas* 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.